

In article clause the essence of some models of remote training in higher educational institutions of Ukraine is opened. The problem of interaction of the teacher and the student during educational process, a role of educational institutions in development of remote training is opened.

ВИХОВНА РОБОТА І СТУДЕНСЬКЕ САМОВРЯДУВАННЯ

УДК 37.011.33

Галєєва А.П.,
старший викладач

Миколаївський державний
аграрний університет

Деякі питання організації виховної роботи в аграрному вищому навчальному закладі

У статті розглядається досвід Миколаївського державного аграрного університету щодо організації виховної роботи та розкриваються питання планування виховної роботи, організаційної роботи куратора академічної групи та інші аспекти виховної діяльності в аграрному вищому навчальному закладі.

Ставлення проблеми та аналіз психолого-педагогічних досліджень. Процес професійного становлення майбутнього спеціаліста в аграрному вищому навчальному закладі включає навчальну, наукову, громадську роботу, дозвілєву діяльність. Виховний процес у вищій школі здійснюється в єдності з освітою і професійною підготовкою. Втім, дослідження виховання як специфічної галузі педагогічного процесу пояснюється тим, що формування особистості фахівця має певні особливості та потребує відповідних підходів і особливих методик. Саме тому єдиний за своєю суттю навчально-виховний процес у вищій школі потребує більш глибокого дослідження, окремого навчання і виховання з метою виявлення науково-педагогічних зв'язків і залежностей між ними.

Аналіз практики підготовки фахівців у аграрних вищих навчальних закладах переконує в недостатній ефективності організації виховної роботи.

Актуальність теми зумовлена суперечностями між вимогами, що постають перед організацією виховної роботи в аграрному вищому навчальному закладі та її рівнем у реальній практиці; між потребами особистості в різнобічному розвитку та можливостями аграрного вищого навчального закладу задовольнити ці потреби вимагають утвердження нових технологічних підходів до організації виховного процесу в аграрному вищому навчальному закладі. Протягом тривалого часу в системі аграрної освіти домінуючою залишалась навчальна функція, але зростання вимог до особистісних якостей фахівців-аграріїв безпосередньо стосується й їхньої професійної підготовки. Проблеми формування та розвитку всебічно розвинутої особистості знайшли відображення у працях педагогів-класиків Я.Коменського, А.Макаренка, Г.Песталоцці, Г.Сковороди, В.Сухомлинського, К.Ушинського та ін.

Проблемам удосконалення виховного процесу в сучасній вищій школі присвячено праці А.Алексюка, В.Галузинського, Н.Ничкало, М.Ярмаченка та ін.

Вирішенням актуальних проблем підготовки студентів у аграрних вищих навчальних закладах займалися А.Аврамчук, І.Блозва, О.Вербило, Д.Войтюк, В.Гапоненко, Л.Головко, О.Гуменюк, А.Дьомін, О.Дьомін, Н.Журавська, Т.Іщенко, П.Лузан, П.Лауш, В.Свистун, І.Паламар та ін.

Мета та завдання дослідження. Мета цієї статті — розглянути питання організації виховної роботи в аграрному вищому навчальному закладі.

Для досягнення мети було поставлено такі завдання:

- проаналізувати психолого-педагогічну літературу з цієї теми;
- узагальнити досвід Миколаївського державного аграрного університету щодо організації виховної роботи.

Виклад основного матеріалу. Питання виховання майбутнього фахівця в системі аграрного вищого навчального закладу посідають провідне місце не тільки в діяльності громадських організацій, а і в роботі кафедр і науковців-педагогів. Аналіз цієї діяльності з позиції педагогіки дозволяє стверджувати, що навчальний процес, наукова робота кафедр і студентів, вся громадська, культурно-дозвілєва діяльність спрямовані на виконання однієї мети — всебічного і гармонійного розвитку майбутнього фахівця-агрія.

Особливість виховного процесу в аграрному вищому навчальному закладі полягає в тому, що формування особистості студента більш складний процес, ніж оволодіння знаннями і професійними вміннями і навичками. Якщо в навчальному процесі студент отримав і засвоїв знання, отримав відповідні вміння і навички, які він може використовувати на практиці, та знання основних положень моралі не дає підстави говорити про відповідний рівень вихованості студента. Тільки переконання, що формуються під впливом різноманітних виховних факторів (наукових знань, суспільного досвіду, впливу особистості науковця-педагога, засобів масової інформації) свідчать про те, що студент формується як особистість.

Логічна структура виховного процесу складається з практичного досвіду та вміння самостійно діяти відповідно до власних переконань. Сучасне суспільство потребує саме такого фахівця, і тому виховання має бути спрямованим на забезпечення органічної єдності знань, умінь і переконань. Саме в студентські роки формується єдність переконань і дій, а також гармонія світогляду з конкретною практикою і поведінкою.

Аналіз практики виховного процесу у вищому навчальному закладі свідчить про наявність проблем і протиріч, так, наприклад, не завжди правильно використовуються методи виховання, порушується логіка виховного процесу. Серед причин цього явища можна назвати наступні:

- неналежний рівень координації діяльності адміністрації аграрного вищого навчального закладу, органів студентського самоврядування, інституту кураторів;
- недостатній рівень методичного забезпечення організації виховної роботи;
- відсутність у багатьох випадках належної психолого-педагогічної підготовки кураторів академічних груп та ін.

Куратор академічної групи в аграрному вищому навчальному закладі виконує такі функції: аналітичну, організаторську, комунікативну та соціальну. Аналітична функція передбачає планування та організацію виховної роботи із студентською групою на підставі урахування куратором: міжособистісних стосунків у колективі, мотивів навчальної та пізнавальної діяльності студентів, рівня їх інтелектуального розвитку, індивідуальних особливостей, соціально-побутових умов життя (останнє досліджується куратором спільно з проформом групи), стану здоров'я, результатів навчання тощо. Організаторська функція забезпечує надання необхідної допомоги студентському самоврядуванню, творчим групам, радам тощо. Функція соціалізації реалізується у гуманістично орієнтованій взаємодії "педагог — студент". Куратор академічної групи допомагає студенту в особистісному розвитку, засвоєнні та прийнятті суспільних норм, цінностей, дотриманні засад духовно повноцінного буття. Він бере на себе місію старшого колеги в оволодінні студента позитивними соціальними ролями, використовуючи позааудиторну виховну роботу як "ситуації соціального досвіду поведінки". Але і сам куратор виступає суб'єктом соціалізації, тому що теж приймає та переробляє соціальний досвід, носієм якого є студентство. Отже, педагогічним засобом соціалізації є

множинність стосунків, які виникають не тільки у навчальному процесі, а й в організації виховної позааудиторної роботи. [1, С. 128 - 130].

На факультеті механізації сільського господарства Миколаївського державного аграрного університету працює рада кураторів. До функцій ради кураторів входять: надання допомоги молодим кураторам, узагальнення, розповсюдження педагогічного досвіду кращих кураторів, планування виховної роботи на факультеті.

Велика увага в Миколаївському державному аграрному університеті приділяється використанню виховного потенціалу навчальних предметів, які формують філософсько-світоглядну позицію, науковий досвід, пізнавальну активність і культуру розумової праці, навички самоврядування, соціальної активності і соціальної відповідальності, політичну культуру студентів; розвивають почуття любові до Батьківщини і свого народу, правосвідомість; сприяють виробленню свідомого ставлення до праці, естетичної культури і фізичного вдосконалення.

Аналіз навчальних планів спеціальностей аграрного вищого навчального закладу показує, що до таких предметів належать: філософія, культурологія, історія України, релігієзнавство, правознавство, основи психології та педагогіки та ін. Ці дисципліни формують у майбутніх аграріїв базову культуру, що містить в собі оптимальну наявність властивостей, якостей, які дозволяють людині розвиватися в гармонії із суспільною культурою.

Окрім професійних знань аграрний вищий навчальний заклад має сформувати у кожного студента культуру самовизначення, оскільки життєве самовизначення більш широке поняття, ніж тільки професійне і, навіть, громадянське. Сучасне суспільство потребує від фахівців-аграріїв таких якостей, як: професійна гідність, любов до рідної землі, вірність обов'язкам, уміння керувати трудовим колективом, відповідальність, здатність до професійного самовдосконалення.

Як важливий напрям практичної дії щодо реалізації виховної програми слід розглядати планування виховної роботи. Програма, як прийняте педагогічне рішення, являє собою сукупність цілей, задач, напрямів роботи та змісту виховного процесу. Конкретним виразом прийнятого рішення є план. Така програма може стати інструментом керівництва, процесом виховання лише в тому випадку, коли педагогічні рішення розподілені за часом, функціональною відповідальністю, виконанням і контролем.

Під час планування виховної роботи враховується те, що повсякденна робота здійснюється у формі конкретного виховного заходу. В той самий час, якщо виховні заходи не пов'язані єдиною педагогічною перспективою, то педагогічний процес втрачає свою основну якість — безперервність, і таким чином не може вважатися процесом у повному значенні цього слова. Отже, слід забезпечити рухливість плану від перспективного до плану окремого заходу.

План виховної роботи в Миколаївському державному аграрному університеті розроблений відповідно до таких вимог як гласність, конкретність, відповідність потребам та інтересам сучасного студентства.

Досвід виховної роботи Миколаївського державного аграрного університету свідчить про те, що підвищенню ефективності виховної роботи сприяють перспективні плани виховання студентів, метою яких є координація виховної роботи на рівні ректорату, деканатів, кафедр, академічних груп. Плани виховної роботи складаються на навчальний рік, забезпечуючи єдність педагогічних вимог, наступність і безперервність виховного процесу.

Основні концептуальні положення організації виховного процесу в Миколаївському державному аграрному університеті закладено в Концепцію розвитку Миколаївського державного аграрного університету у розділ "Виховна робота". Крім того на кожен навчальний рік розробляється комплексний план із виховної роботи університету, розроблені та впроваджуються заходи на виконання

програми дій із кожного напрямку виховання на університетському рівні. До організації цих заходів залучаються культурно-дозвіллеві заклади м. Миколаєва, представники соціальних служб та правоохоронних органів, лікарі, наркологи, психологи та ін.

Формуванню всебічно розвинутої і гармонійної особистості фахівця-аграрія сприяють основні напрями виховної роботи у вищому навчальному закладі, серед яких: громадянське та патріотичне виховання, моральне, правове, художньо-естетичне виховання, трудове, фізичне, екологічне та професійне виховання.

Основна мета громадянського та патріотичного виховання — формування національної самосвідомості та любові до Батьківщини. У Миколаївському державному аграрному університеті постійно проводяться бесіди та лекції з патріотичної тематики, екскурсії історичними місцями, зустрічі з видатними діячами літератури, мистецтва України, ознайомлення з традиціями і побутом народів України, студенти беруть участь у масових заходах присвячених Дню Перемоги, Дню незалежності, Дню народження Т.Г.Шевченка, Дню визволення України та міста Миколаєва від німецько-фашистських загарбників та ін.

Метою правового виховання є формування почуття відповідальності, вивчення та усвідомлення законодавчої бази. Серед найбільш розповсюджених форм правового виховання у Миколаївському державному аграрному університеті є: лекції та бесіди з питань правового виховання, зустрічі з працівниками правоохоронних органів, тематичні дискусії, брейн-ринги з правової тематики та ін.

Формуванню моральних якостей особистості служать основні форми і засоби морального виховання, а саме: проведення диспутів на теми моралі, відвідування вистав із їх обговоренням, бесіди про правила поведінки студентів у гуртожитках, навчальних корпусах, дискотеках та ін.

Важливим напрямом всебічно розвинутої гармонійної особистості є художньо-естетичне виховання. У Миколаївському державному аграрному університеті є всі умови для розвитку художньо-творчих здібностей студентів, працює студентський клуб, у якому майже п'ятнадцять гуртків та клубів за інтересами. Студенти регулярно відвідують музеї, театри, кінотеатри міста, в університеті є KBK, проводяться гуморини, музичні ринги, Всеукраїнський фестиваль "Софіївські Зорі" та ін.

До основних форм трудового та професійного виховання слід віднести: вечори-зустрічі з видатними діячами агропромислового комплексу, прес-конференції з провідними спеціалістами агропромислових підприємств, екскурсії на передові господарства та агропромислові підприємства, виїзні захисти дипломних проектів та робіт студентів на провідних промислових підприємствах та господарствах Миколаївської області, проведення конкурсу "Я — майбутній господар Землі", ярмарки "Золоті руки", "Народні ремесла", виставки декоративно-ужиткових робіт та ін. заходів.

Актуальним у наш час є напрям екологічного виховання. У структурі професійної діяльності фахівця-аграрія екологічне виховання займає дуже важливе місце. Традиційними стали в Миколаївському державному аграрному університеті екскурсії заповідними місцями Миколаївської області та України, участь в акціях "Збережи природу", "День лісу", конкурсах проектів на захист навколишнього середовища, турнірах знавців природи.

Реалізація виховної роботи на факультеті механізації сільського господарства Миколаївського державного аграрного університету здійснюється відповідно до Програми розвитку виховної діяльності факультету з реалізації Концепції розвитку Миколаївського державного аграрного університету, яка розглядається на засіданні вченої ради факультету та затверджується деканом.

До програми включають:

- організацію та проведення масових урочистих заходів, спортивних змагань, заходів із формування морально-правової культури, відвідування культурно-дозвіллевих заходів;
- організацію роботи органів студентського самоврядування;
- організацію практичної та методичної допомоги кураторам академічних груп;
- контроль за виконанням індивідуальних планів викладачів із питань виховної роботи;
- організацію на факультеті роботи клубних об'єднань за інтересами;
- виявлення обдарованої молоді та створення на факультеті умов для розвитку і удосконалення творчих здібностей студентів;
- організацію профорієнтаційної роботи;
- соціальний захист студентів-сиріт, студентів з малозабезпечених сімей, чорнобильців, інвалідів та ін.

Література

1. Вітвіцька С.С Основи педагогіки вищої школи: Методичний посібник для студентів магістратури. — К.: Центр навч. літ-ри. 2003. — 316 с.
2. Лузан П.Г., Дьомін А.І., Рябець В.І. Формування активності студентів у навчанні. — К.: Вища шк., 1998. — 192 с.
3. Галузинський В.М., Євнух М.Б. Основи педагогіки та психології вищої школи в Україні. — К.:ІНТЕЛ, 1995. — 168 с.
4. Закон України "Про вищу освіту". Науково-практичний коментар / За заг. ред. В.Г. Кременя — К.: Вид-во ПП "СДС-Студіо", 2002. — 322 с.

В статье рассматривается опыт Николаевского государственного аграрного университета в организации воспитательной работы и раскрываются вопросы планирования воспитательной работы, организационной работы куратора академической группы и другие аспекты воспитательной деятельности в аграрном высшем учебном заведении.

In article considers experience of Nikolaev state agrarian university in organization of educational work. An organization problem of educational work permanently is a field guidance sight of Nikolaev state agrarian university. In article open up the planning questions of educational work,organizational curator work of academic group and other aspects of educational activity in higher agrarian educational establishment.
